

Minister Finansów i Gospodarki

Warszawa, 20 lutego 2026 roku

Sprawa: Odpowiedź na interpelację nr 14934 Posła Kazimierza
Gwiazdowskiego
Znak sprawy: ST4.054.3.2026
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Kancelaria Sejmu RP
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację z 29 stycznia 2026 r. nr 14934 Posła Kazimierza Gwiazdowskiego, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹ zmieniła zasady ustalania dochodów dla jednostek samorządu terytorialnego (JST), wzmacniając finansowo samorzady. Dochody JST opierają się głównie na określonych ustawowo udziałach w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) i podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) liczonych jako procent dochodów podatników z terenu danej JST. Zgodnie z przepisami ww. ustawy, JST otrzymują zwiększone dochody w podatkach PIT i CIT, ustalone tak, aby sfinansowały potrzeby samorządów, określone w ustawie jako potrzeby finansowe. Wśród potrzeb finansowych, są m.in. potrzeby ekologiczne.

W przypadku, gdy dochody z tytułu udziałów w PIT i CIT są niewystarczające na pokrycie określonych w ww. ustawie potrzeb finansowych, jednostki samorządu terytorialnego otrzymują subwencję ogólną z budżetu państwa. Subwencja ma więc charakter jedynie uzupełniający wobec podstawowych dochodów jednostek

¹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1572, z późn. zm.

samorządu terytorialnego, opierających się głównie na udziałach w PIT i CIT. Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego nie przewiduje ustalania „subwencji ekologicznej”. Jednocześnie należy podkreślić, że potrzeby ekologiczne są wyłącznie elementem kalkulacyjnym ustalenia potrzeb finansowych JST i nie stanowią wydzielonego komponentu ich finansowania.

W myśl obowiązującego art. 29 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, potrzeby ekologiczne ustala się wyłącznie dla jednostki samorządu terytorialnego, na terenie której znajdują się obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione, przez które rozumie się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, strefy ochrony krajobrazu ustanawiane w tych obszarach, a także obszary Natura 2000.

Kwota potrzeb ekologicznych uzależniona jest od powierzchni poszczególnych form ochrony przyrody oraz stawki przyjętej dla danej formy ochrony. W przypadku gdy jeden obszar jest objęty różnymi formami ochrony przyrody, do wyliczeń potrzeb ekologicznych przyjmowany jest obszar o najwyższej wadze. Potrzeby te dla danego samorządu terytorialnego obliczane są jako suma iloczynów powierzchni danego obszaru chronionego i stawki za 1 ha powierzchni obszaru chronionego, przy czym poszczególnym formom ochrony przyrody przypisane zostały ustawowo określone wagi, w zależności od wartości przyrodniczej oraz stopnia ograniczeń działalności gospodarczej danego obszaru. Stawka bazowa za 1 ha powierzchni obszaru chronionego na 2025 r. została określona ustawowo i jest corocznie waloryzowana wskaźnikiem inflacji.

Rozwiązania zawarte w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w zakresie potrzeb ekologicznych zostały przygotowane we współpracy z Ministrem Klimatu i Środowiska, (który jest właściwy w sprawach terenów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych oraz ograniczeń stosowanych w poszczególnych strefach ochrony). Wymaga zauważenia, że projekt ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zawierający rozwiązania w zakresie potrzeb ekologicznych, został pozytywnie zaopiniowany przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ustawa o dochodach JST tworzy system, który eliminuje subiektywny sposób ustalania potrzeb ekologicznych na rzecz algorytmicznego mechanizmu, opartego na jasnych, prawnie zdefiniowanych formach ograniczeń środowiskowych (obszary chronione). Wymiar finansowy potrzeb ekologicznych zależy od powierzchni form ochrony przyrody zlokalizowanych w poszczególnych jednostkach. Ustanowienie obszaru chronionego wiąże się z szansami, ale również ograniczeniami rozwojowymi dla jednostek samorządu terytorialnego oraz mieszkańców. Może mieć również wpływ na zmniejszenie poziomu przychodów ponieważ obszary chronione, w szczególności parki narodowe, wprowadzają pewne ograniczenia, ale jednocześnie dają nowe możliwości rozwoju m.in. w obszarze turystyki.

Należy mieć na względzie, że ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego ma charakter generalny (ogólny), co oznacza, że nie jest możliwe uwzględnianie w niej indywidualnej, wyjątkowej i unikalnej sytuacji każdej z kilku tysięcy jednostek samorządowych w kraju. Zamiast tego, wprowadza obiektywne

wskaźniki i wagi, np. powierzchnia parków narodowych, na podstawie których wyliczane są potrzeby finansowe, w tym potrzeby ekologiczne.

Przyjęte rozwiązania stanowią przede wszystkim dodatkowe wsparcie dla mniej zamożnych samorządów, które upatrują szanse rozwojowe w wykorzystaniu walorów przyrodniczych i rozwoju turystyki przyrodniczej. Gminy mogą wykorzystać dodatkowe środki m.in. na stymulowanie rozwoju turystyki i zielonych miejsc pracy.

Zadaniem nowych rozwiązań jest nie tylko wsparcie gmin, ale również zachęcanie do tworzenia nowych obszarów chronionych, w szczególności parków narodowych i rezerwatów przyrody. Zaproponowany mechanizm finansowania stanowi realną zachętę dla tworzenia nowych form ochrony przyrody. Przy czym w przypadku większości gmin utworzenie nowej formy ochrony przyrody lub podwyższenie rangi istniejących obszarów chronionych będzie miało wpływ na zwiększenie wypłacanej subwencji ogólnej w kolejnych latach.

Przedstawiając powyższe, należy podkreślić, że w wyniku wprowadzenia od 1 stycznia 2025 r. nowego systemu dochodów samorządu terytorialnego, dochody Miasta Hajnówki wzrosły w okresie 2025 -2026 r. - w stosunku do poprzedniego systemu - łącznie o 22,2 mln zł (wzrost o 16,6%).

Odnosząc się do planów w zakresie zmiany przepisów ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego informuję, że mając na uwadze m.in. przedstawione powyżej zasady finansowania jednostek samorządu terytorialnego, Ministerstwo Finansów na tym etapie nie planuje zmian w zasadach ustalania potrzeb ekologicznych.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Hanna Majszczyk

podsekretarz stanu

w Ministerstwie Finansów